

IK ZAL OP JE WACHTEN
Luc Hanegreefs
(door Anne-Marie Tassier)

OVER DE MAKER

Als je vorig jaar ook in groep 5 zat heb je een ander spannend boek van deze schrijver gelezen: *Volle Maen*, dat ging over over slavenhandel. Luc Hanegreefs is journalist, hij werkte voor kranten en de televisie en is docent Journalistiek aan de Hogeschool Hasselt. Voor hem is een goed jeugdboek een boek dat ook volwassenen met plezier willen lezen.

Hij schrijft graag historische verhalen, doet er ook veel opzoekingswerk voor, dat merk je in dit boek aan de nauwkeurige beschrijvingen van de vliegtuigen en het leven op een militaire basis in de Tweede Wereldoorlog. En als hij er dan alles over te weten is gekomen laat hij er zijn fantasie op los en bedenkt een heel nieuw verhaal. In een interview in De Standaard zegt hij: "Een boek is een sleutel om in een ander universum te geraken, lezen is reizen in de tijd en in je hoofd."

1. VERHAAL

Personages

Jen Burton, 16 jaar, ze heeft het gevoel dat niemand haar begrijpt, behalve misschien Mike, de man van het antiekwinkeltje. Vroeger kon ze goed met haar moeder opschieten maar nu ze ouder wordt werken ze elkaar op de zenuwen. Ze is opstandig, ongeduldig en impulsief. Haar gevoelens voor Mike Farrow zijn dubbel, hij is een vaderfiguur maar ze is ook een beetje verliefd.

Jane Burton haar moeder, heeft de dood van haar man nog altijd niet verwerkt. Of is hij niet dood? Ze is alle mannen gaan wantrouwen en wil haar dochter tegen hen beschermen. Ze is geestelijk niet in orde en krijgt een psychose.

Berenice Everson, 92 jaar, ze woont in een bejaardenhuis. Ze vertelt over de oorlog, toen ze 16 was en iedereen haar Bernie noemde. Ze is de tante van Mike Farrow.

Weston J. Banko, 20 jaar, Amerikaanse soldaat van de militaire basis. Hij moet geregeld vijandelijke doelen bombarderen in Duitsland. Hij komt uit een stadje Flagstaff in Arizona waar hij een vriendinnetje heeft.

Mike Farrow, heeft een antiekzaak waar Jen graag komt grasduinen. Hij is zijn vrouw en zoontje verloren in een vliegtuigongeluk. Hij heeft een vriendin.

Fred Redding, gepensioneerd vliegtuigtechnicus zijn vader was een Amerikaanse piloot die met een Engels meisje trouwde. De oude luchtmachtbasis is nu een vliegclub waar Fred bijklust.

Korte inhoud

Jen Barton woont met haar moeder in het dorpje Shipton Heath, vlak bij een vliegveld. In de tweede wereldoorlog was hier een Amerikaanse legerbasis. Voor school moeten ze oude mensen interviewen over hun mooiste herinneringen en Jen gaat in het bejaardenhuis praten met mevrouw Berenice Everson. Die vertelt haar hoe ze in de oorlog de jonge Amerikaanse piloot Weston leerde kennen. Ze worden verliefd, maar haar moeder wil niet dat ze elkaar nog zien. Als het vliegtuig van Weston de dag voor Kerstmis neergeschoten wordt boven Duitsland weigert Bernie te geloven dat hij dood is, ze zal haar hele leven op hem blijven wachten.

Jen raakt in de ban van het verhaal, haar vader is ook een gevechtspiloot en is neergeschoten boven Irak. Hij is vermist en dood verklaard. Ze kan niet goed met haar labiele, controlerende moeder opschieten en heeft een

vriend gevonden in de antiekhandelaar Mike. De moeder van Jen krijgt een psychose en vlucht in de sneeuw naar het vliegveld. Als ze opgenomen wordt in het ziekenhuis is ze totaal in de war. Jen begint te begrijpen waarom haar moeder vaak zo onberekenbaar is. Midden in de nacht wordt het dorpje opgeschrikt door een laag vliegend vliegtuig. Het lijkt wel het geluid van een bommenwerper. Als Jen weer op bezoek gaat bij Berenice hoort ze dat ze die nacht is overleden. Jen is ervan overtuigd dat Weston haar is komen halen... Ze wil nu proberen beter op te schieten met haar moeder. Dan wordt er bij hen thuis een pakket uit Amerika bezorgd, voor haar en haar moeder... Van ene William Burton.

Rode draad

- Wat is het thema dat de personages verbindt, of ze nu in deze tijd leven of in de oorlog?
Kijk maar eens naar de titel van het boek: *Ik zal op je wachten*. Het thema, het 'leidmotief', wordt ook verwoord door Berenice: "Sommige mensen wachten hun hele leven op iemand." (p.55)
- Wie wacht er?
De moeder van Jen wacht op haar man. (p. 31)
Berenice wacht op de terugkeer van Weston "Alsof ze elk ogenblik bezoek verwachtte." p. 178
De dame op het glasraam wacht op de man die haar in de steek heeft gelaten. (p. 63)
Wacht Jen ook op haar vader die ze nooit gekend heeft? (p.55)
(Een leidmotief is eigenlijk een term uit de muziek voor een melodie die voortdurend weerkeert.)

Indeling en perspectief

In dit boek wisselt het *perspectief* voortdurend.

- Was dat wennen? Kon je snel volgen? Het houdt er wel de vaart in! Het lijkt soms wel een film.

Kijk bijvoorbeeld eens naar het voorwoord en het nawoord.

- Wanneer spelen die zich af en hoe zie je dat? Ze beginnen allebei met een tijdsbepaling: het is 24 december 1944, de dag voor Kerstmis.
- In welke stijl zijn ze geschreven: heel zakelijk, het zou uit een geschiedenisboek kunnen komen of een krantenartikel.

Dan lees je hoofdstuk 1.

- In welke stijl is dit? Het is in de *ik-vorm* geschreven, het is verhalend en heel persoonlijk. Maar ineens verandert het standpunt naar dat van het schoolmeisje Jen en blijkt dat het ik-verhaal eigenlijk het verslag is van haar interview met de oude mevrouw Berenice.

Het perspectief verandert nog een paar keer. Soms lees je vanuit het standpunt van de soldaat Weston dan weer over Mike Farrow of over Fred Redding. Op het eind kun je nog echte dagboekfragmenten lezen van Berenice uit 1944.

- Wat vind je van al die *verschillende standpunten*?
- Kon je makkelijk volgen of vond je het lastig?
- Had het geholpen als de hoofdstukken bijvoorbeeld verklarende titels hadden? Of dat er andere lettertypes gebruikt werden voor de fragmenten uit het verleden of zo?
- Of is het juist mooi en maken de snelle wisselingen het levendig en spannend?
- Door die wisselende vertelstandpunten kun je je ook afvragen wie de *hoofdpersoon* is van dit boek.
- Weet jij het? Is het Jen? Of Bernie? Of Weston? Is dat belangrijk? Wie zou jij willen zijn en waarom?

Details en beschrijvingen

Jen en Bernie

- Wat voor meisje zijn Jen en Bernie? Worden hun personages gedetailleerd uitgewerkt? Niet echt, je weet dat Jen zich opmaakt als ze naar de antiekhandel gaat, dat ze een staartje heeft en een muts draagt (p.30) Ook Berenice heeft een paardenstaart en een blauw lint (p.24), soms krijg je nog enkele details zoals dat haar jurk van dunne stof is en haar schoenen versleten (p.156)
Maar verder moet je het zelf bedenken.
- Soms wordt in boeken het uiterlijk van de personages uitgebreid beschreven, vaak in nogal wat

meisjesboeken en populaire romans. Daarin krijg je veel info over het uiterlijk, de stijl, de modevoorkeuren van heldinnen, tot de kleur van hun sjaaltje en de nagellak die ze kiezen.

- Vind je dat fijn? Of laat je liever je eigen fantasie werken?
- Kun je je beter inleven in een figuur als Jen omdat ze er misschien uit ziet als jij? Je komt wel te weten hoe zij en Bernie zich voelen. Zijn die gevoelens herkenbaar voor jou?
- Heb je ook soms het gevoel dat je ouders je niet begrijpen?

Dit is dus geen boek waarin de verteller alles tot in de details beschrijft.

Je krijgt wel kleine aanwijzingen.

- Zoals de relatie tussen Jen en haar moeder, ze zijn mijlenver van elkaar verwijderd. Dat merk je aan zinnestukjes als “Jen bracht zichzelf ertoe om haar hand op de schouder van haar moeder te leggen. Ze kon zich niet herinneren wanneer ze haar voor het laatst zo had aangeraakt.” (p. 139)
- Of het feit dat Weston een vriendinnetje heeft in Amerika die hem misschien vergeten is: “Er was nog altijd een kleine kans dat iemand anders op hem wachtte.” (p.94)
- Of dat Mike zijn gezin verloren heeft in een ongeluk: “Zijn mond verstrakte. Wees blij met de familie die je nog hebt.” (p. 30)

Weston J. Banko

Ook de figuur van Wes wordt niet uitvoerig beschreven maar je krijgt wel een aardig beeld van hem.

- Vind je hem sympathiek? Kun je met hem meevoelen?
“Hij was geen opschepper, een beetje verlegen zelfs” (p.103)
“Wes droeg altijd vliegeroveralls. Die waren niet eens schoon en ze roken niet fris” (p. 103)
“... de gloed van de vlammen... Hij kon begrijpen hoe de Duitsers zich voelden.” (p.44)
“... niemand thuis kon begrijpen hoe het voelde om heen en weer geslingerd te worden tussen de hemel en de aarde.” (p.48)
Hij is geen macho die meisjes wil versieren... “Het zou niet eerlijk zijn. Er was nog altijd een kleine kans dat iemand anders op hem wachtte.” (p.94) Hij denkt ook niet dat alle meisjes op hem vallen: “... geen ogenblik had hij echt beseft wat er in haar hoofd omging.” (p.126)

Mike

Jen heeft een foto van een man van het internet gehaald. Als je dat leest op p. 9 weet je nog niet dat het een foto van Mike is.

- Wat kun je vertellen over de gevoelens van Jen voor de oudere man?
Jen mist een vader in haar leven. “Iemand aan wie ik dingen kon vertellen en die naar mij luisterde.” (p.55)
Jen is een jong meisje dat langzamerhand de liefde gaat ontdekken. Ze weet nog niet goed hoe ze daarmee om moet gaan en hoe ze de vriendelijkheid van Mike moet interpreteren.
- Is ze echt verliefd? Maar ze vindt ook dat Mike een beetje op de foto van haar vader lijkt. (p.164) In de vriendelijke, begripvolle Mike kan ze een vaderfiguur vinden. Mike kan ook het verdriet van de moeder invoelen.
- Hoe gaat Mike om met de gevoelens van Jen?
 - Hij voelt zich wat ongemakkelijk (p.175)
 - Hij wil geen verkeerde indruk maken.
 - Hij heeft zelf een groot verlies moeten verwerken en wil Jen helpen. (p.30)
 - Hij is misschien ook geïdoleerd door de aandacht van Jen.

De vader van Jen

- Is hij echt dood?
 - Als Jen haar moeder om uitleg vraagt vertelt die hoe knap en lief hij was maar ze zegt ook: “Ik begrijp nog altijd niet hoe hij...” (p.32)
 - En als Jen naar zijn foto kijkt denkt ze dat hij een man lijkt die lak heeft aan regels.” (p.32)
- Is hij helemaal niet dood maar heeft hij zijn gezin in de steek gelaten? Is de moeder daarom zo verbitterd en gek geworden?
 - Er is een “administratief probleempje” met het ziekenhuisdossier (p.147 – 172) daar wordt verder niets over uitgelegd maar zou het kunnen betekenen dat de moeder geen weduwe is?
- Is het pakje uit Amerika van hem? Wat denk jij?

Einde

- Hoe eindigt dit boek? De oude mevrouw Berenice is dood, de moeder van Jen ligt in het ziekenhuis met een ernstige psychose, Jen begrijpt dat Mike alleen maar een bezorgde vriend is en de postbode bezorgt een pakje uit Amerika.
- Hoe vind je dat slot? Is het een goed einde voor dit boek? Of wil je meer weten over hoe het verder gaat met Jen? Deze schrijver laat nog wel wat te raden over. Hij beschrijft een cruciale periode in het leven van zijn hoofdpersonen en laat het aan de lezer over om er verder over na te denken, te fantaseren.

2. VERWERKING

Oorlog

Opvallend in dit boek zijn wel de nauwkeurige beschrijvingen van vliegtuigen en de luchtgevechten, met veel technische details, de auteur heeft zich grondig gedocumenteerd.

- Begreep je alles?
- Heb je bladzijden misschien overgeslagen? Waarom?
- Of vind je het juist prachtig dat je nieuwe dingen leert?
- Had je soms het idee dat je samen met Weston en zijn kameraden in de bommenwerper zit?

Oorlog is niet spannend en avontuurlijk zoals in sommige films, televisiereeksen of boeken wel eens wordt voorgesteld. Hanegreefs vertelt wat er gebeurt zonder sensationeel te worden. Het is of hij vindt dat het allemaal al erg genoeg is. Evengoed is het soms best schokkend om te lezen, er vallen heel wat slachtoffers. (p.111)

De soldaten, of ze nu vriend of vijand zijn, zijn gewone mensen. Ze kunnen dapper zijn en bang en verlangen naar huis.

Of ze zijn ronduit stom, zoals de piloot van de Amerikaanse jachtvliegtuig die zijn kunstjes wil vertonen en samen met een Liberator bommenwerper neerstort. (p.114)

Oorlog is smerig en bloederig (p.70) en helemaal niet comfortabel: als een nieuwe lichter soldaten aankomt op de militaire basis moeten de jongens slapen in de bedden van mannen die gisteren neergeschoten zijn. (p.15)

De Engelse bevolking heeft het ook zwaar, er is niet voldoende voedsel, er is rantsoenering. "Niet iedereen is blij met de komst van de Amerikanen." (p.29) ook al geven de soldaten cadeautjes: sinaasappels (p.8), "Spam" (blikjes vlees) (p.15), coca cola en nylons (p.152) en kunnen de mensen in het dorp de was doen voor de militairen om wat bij te verdienen. (p.14)

- Wat dacht jij toen je het voorwoord las en merkte dat het over vliegtuigen, bommen en oorlog gaat. Dit is een oorlogsboek?
- En wat dacht je toen het boek uitgelezen had..?
- Vind je het interessant om te lezen over de oorlog?
- Waarom moeten we eigenlijk boeken lezen over oorlog?
- Omdat het spannend is?
- Of ook omdat je er iets uit kunt leren?

Zijsprongetje: de piloten geven namen aan hun vliegtuigen en praten erover alsof ze echt leven. "Kansas Kitty maakte haar vertrouwde sprong van opluchting." (p.67) Kun je meer voorbeelden geven?

De begeleider kan refereren naar het vliegtuig dat de atombom op Hiroshima dropte: de bommenwerper heette Enola Gay, genoemd naar de moeder van de piloot. Ook de bom kreeg een naam: Little Boy... Die 'kleine jongen' maakte honderdduizenden slachtoffers.

Opdracht

- Ken je oude mensen die de oorlog hebben meegemaakt? Misschien kun je, net zoals Jen, hen interviewen over hun herinneringen. Ze hebben vast een heleboel te vertellen! Heb je een digitale bijeenkomst? Dan kunnen de juryleden het verhaal presenteren op een manier die ze zelf verkiezen. Inspiratie vind je [hier](#).
- Laat de juryleden zelf op wikipedia opzoeken waar de schrijver zijn inspiratie opdeed: het stadje Shipdham in Norfolk. (zie Dankwoord)
En afbeeldingen van de vliegtuigen:

de B-24 Liberator van Weston
de Messerschmitt van het Duitse luchtmacht.
De Lockheed C-130 Hercules van de vader van Jen
en de moderne Piper Cherokees en Cessna's die Fred Redding repareert.

MEER LEZEN: ANDERE BOEKEN WO II

- *Hongerwinter* van Jan Terlouw
- *Ik kan nog niet vliegen* van Anna Woltz
- *Het Dagboek van Anne Frank*
- *Mist over het strand* van Aline Sax
- *Ons kasteel aan zee* van Lucy Strange
- *Oorlog in een koffer* van Berti Persoons
- *De poppenmaker van Krakau* van RM Romero
- *De oorlog die mijn leven redde* van Kimberly Brubaker Bradley

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.